
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:1

Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar tillsyns- och uppdragsutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap. Kyrkostyrelsen föreslår en ny paragraf i 54 kap. kyrkoordningen som innebär förbud mot att röja uppgift avseende Svenska kyrkans beredskap om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Förslaget syftar till att säkerställa att uppgifter som hänför sig till den kyrkliga beredskapen har ett heltäckande och tillräckligt skydd.

Utskottet föreslår att kyrkomötet ska anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4, Ändring i 54 kap. kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Yttrande från kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 4, i Kn 2024:4y, *bilaga 2*.

Bakgrund

I det fjärde avsnittet i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 behandlas undantag från handlingsoffentligheten i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap. Kyrkostyrelsen föreslår att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningens kapitel 54 som innebär ett förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap, om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften

röjs. I bestämmelsens andra stycke upplyses om att förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Kyrkostyrelsens skrivelse föregicks av promemorian *Förslag till ändring i 54 kap.* Promemorian innehåller förslag för att säkerställa att uppgifter som hänför sig till den kyrkliga beredskapen har ett heltäckande och tillräckligt skydd. Promemorian remitterades i slutet av 2023 till samtliga stift, cirka 50 församlingar och pastorat, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd, Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. I princip har samtliga remissinstanser som svarat ställt sig positiva till förslaget om en ändring i 54 kap. kyrkoordningen eller lämnat det utan erinran. Några remissinstanser har föreslagit alternativa skrivningar eller kompletteringar till bestämmelsen.

Den inomkyrkliga handlingsoffentligheten utgår från 10 och 11 §§ i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. I kyrkoordningens 53 kap. regleras sedan offentlighet för handlingar och i 54 kap. regleras undantagen från offentlighet för handlingar. Bestämmelserna i dessa kapitel omfattas av den särskilda beslutsordningen för kyrkomötet (11 kap. 19 §). Enligt denna beslutsordning krävs det minst tre fjärdedelars majoritet i kyrkomötet för att ändra bestämmelserna i 54 kap. kyrkoordningen. Om inte minst tre fjärdedelar av de röstande beslutar om ändring får kyrkomötet ändra bestämmelsen med enkel majoritet genom två likalydande beslut där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet ägt rum.

Rätten till insyn får bara begränsas om det är särskilt motiverat med hänsyn till skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska intressen, Svenska kyrkans ekonomiska intresse eller något synnerligen väsentligt intresse (11 § lagen om Svenska kyrkan).

Kyrklig beredskap handlar om kyrkans förmåga att fullgöra sitt uppdrag i kris eller vid höjd beredskap. Grundläggande är att kunna möta och bearbeta människors existentiella oro och bidra till hopp, vilket utgör ett bidrag till samhällets samlade motståndskraft. Det innebär att verksamheten ska kunna fungera också vid samhällsstörning i fredstid, höjd beredskap och även i krig. För detta krävs arbete med beredskapsförberedelser och beredskapsplanering i församlingar och pastorat (2 kap. 11 § kyrkoordningen), stift (6 kap. 5 §) samt på den nationella nivån (12 kap. 2 § andra stycket).

Svenska kyrkan har också lagstadgade ansvarsområden. En församling som är huvudman för begravningsverksamhet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för denna verksamhet under höjd beredskap (8 kap. 3 § begravningslagen (1990:1144)). När det gäller vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena ska Svenska kyrkan vidta nödvändiga beredskapsförberedelser (4 kap. 15 § kulturmiljölagen (1988:950)). Av offentlighets- och sekretesslagen (2 kap. 4 § samt i bilaga till lagen) framgår att handlingar som upprättas inom ramen för den beredskapsplanering som gäller begravningsverksamheten omfattas av denna lag. Detsamma kan gälla för handlingar som rör beredskapsförberedelser avseende vård och underhåll för de kyrkliga kulturminnena om förberedelserna inneburit ianspråktagande eller användning av kyrkoantikvarisk ersättning för att göra denna planering. Detsamma gäller även för uppgifter om annan kyrklig beredskap om uppgifterna förekommer i en allmän handling eller uppgifterna har lämnats av myndighet med ett så kallat sekretessförbehåll. För dessa situationer finns därmed regler om undantag från handlingsoffentligheten som innebär skydd för känsliga uppgifter.

För beredskapsverksamheten som inte är lagstadgad finns viss reglering i kyrkoordningens 54 kapitel som på olika sätt kan ge skydd för känsliga uppgifter i arbetet

med beredskapsförberedelser. Främst är det bestämmelsen om förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder m.m. (54 kap. 10 § kyrkoordningen) som kan vara möjlig att tillämpa. Frågan om tillämpning av denna bestämmelse kopplat till beredskapsverksamheten har dock inte varit föremål för prövning av Överklagandenämnden.

Det finns ingen bestämmelse i kyrkoordningen som specifikt avser beredskap. Exempel på handlingar som utarbetas i Svenska kyrkans beredskapsförberedelser och som kan innehålla uppgifter som är känsliga ur säkerhetssynpunkt är beskrivningar av rutiner, arbetssätt, krigsorganisation, krigsplacering, riskinventering och utbildningsplaner för den krishanterande förmågan. Känsliga uppgifter kan vara redogörelser för kapacitet som församling, pastorat eller stift har för att hantera kris eller höjd beredskap eller hur församlingar och pastorat kan stödja varandra om de skulle drabbas hårt vid en allvarlig eller extraordinär händelse. Det kan vidare finnas listor över nyckelpersoner och dessa personers kompetens och ansvarsområden. På samma sätt kan även uppgifter som framkommer under en pågående kris eller höjd beredskap motverka syftet med den verksamhet som då behöver bedrivas, om de röjs. Exempel på detta är röjande av brister i krisstabers eller krigsorganisationers uthållighet eller i tekniska system, detaljerade beskrivningar av beroendeförhållanden och av hur den aktuella organisatoriska delen i Svenska kyrkan och dess personal ska agera i en situation av kris eller höjd beredskap (jfr prop. 2008/2009:152 s. 45).

För att säkerställa en enhetlig reglering för alla de uppgifter som kan vara skyddsvärda inom den kyrkliga beredskapen finns det, enligt kyrkostyrelsens skrivelse, behov av ett särskilt förbud. Ett sådant förbud är särskilt viktigt mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget. Mot den bakgrunden föreslår kyrkostyrelsen att kyrkoordningen kompletteras med en bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter hänförliga till beredskapen i Svenska kyrkan och den verksamhet som kommer att bedrivas under kris och höjd beredskap.

Det finns ingen bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen att direkt utgå ifrån för utformningen av den nya bestämmelsen. Bestämmelsen föreslås i stället utformas utifrån Svenska kyrkans beredskapsansvar, som gäller både kris och höjd beredskap. Dessutom bör bestämmelsen ge ett enhetligt och heltäckande skydd både för uppgifter som hänför sig till beredskapsförberedelser och hanteringen av sådan verksamhet som bedrivs under pågående kris och höjd beredskap. Kyrkostyrelsen finner det lämpligt att utgå från begreppet ”den kyrkliga beredskapen”, som återfinns i kyrkoordningen idag i rubrikerna till 2 kap. 11 § och 6 kap. 5 §. På så sätt menar kyrkostyrelsen att den nya bestämmelsen kommer att ge ett heltäckande skydd för all verksamhet inom Svenska kyrkans beredskap.

För att inte inskränka offentligheten mer än nödvändigt föreslås att bestämmelsen utformas med ett rakt skaderekvisit. Det innebär att en skadeprövning ska göras i det enskilda fallet, men att det finns en presumtion för offentlighet. Det behöver alltså finnas en konkret risk för att ett röjande av uppgiften kan motverka syftet med beredskapsförberedelser eller verksamheten under kris eller höjd beredskap.

Den nya bestämmelsen har inte någon begränsning i tid, utan förbudet att röja uppgift gäller så länge syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs.

På inrådan av remissinstanser har kyrkostyrelsen valt att tillföra ett andra stycke i bestämmelsen med en upplysning om att förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Kyrkostyrelsen har valt att placera förslaget till ny bestämmelse i anslutning till den befintliga bestämmelsen i 54 kap. 10 § kyrkoordningen om förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder m.m., som en ny 10 a §. Det medför också att undantaget i 54 kap. 15 § kyrkoordningen från förbudet att röja uppgifter kommer att gälla den

nya bestämmelsen, eftersom undantaget omfattar bestämmelserna i 54 kap. 5–11 §§ kyrkoordningen. Förbudet i den nya bestämmelsen kommer då inte att hindra att uppgiften lämnas till exempelvis kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning eller till en myndighet. Vidare innebär placeringen att protokollsanteckningen i avtal 23 om tystnadsplikten, som uttryckligen gäller bland annat 54 kap. 5–11 §§ kyrkoordningen, även kommer omfatta den nya föreslagna bestämmelsen i 54 kap. 10 a § kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, *bilaga 1*.

Tillsyns- och uppdragsutskottet tillstyrker, på de av kyrkostyrelsen anförda skälen, de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslagit i skrivelsen 2024:4, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 4.

Uppsala den 2 oktober 2024

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Markus Svensson, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Sten Janson, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Jonatan Hanson, James Sandstedt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Kicki Lidén, Benny Ahreemark Persson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Biskop Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

TU 2024:1
Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att det ska införas en ny paragraf, 54 kap. 10 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 54 kap. 10 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap

10 a §

I verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap gäller förbud mot att röja uppgifter om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap kan även följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:4y

Ändring i 54 kap. kyrkoordningen

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt fyra: Ändring i 54 kap. kyrkoordningen.

I denna del av skrivelsen föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny bestämmelse, 54 kap. 10 a § kyrkoordningen, om förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap. Förbudet gäller i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap om det kan antas att syftet med verksamheten motverkas om uppgiften röjs. Vidare föreslås bestämmelsen erinra om att förbud mot att röja uppgifter i verksamhet som avser Svenska kyrkans beredskap även kan följa av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Förslaget syftar till att säkerställa att uppgifter som hänför sig till den kyrkliga beredskapen har ett heltäckande och tillräckligt skydd. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

Kyrkorättsnämnden har utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de i skrivelsen föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

Uppsala den 31 augusti 2024

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:2

Riktlinjer för församlingsdiakoni

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:32 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkans diakonala arbete.

Utskottet framhåller diakonins centrala roll i Svenska kyrkan och konstaterar att arbetet med inriktning och riktlinjer för det diakonala arbetet är en fråga för församlingar och stift. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns tre reservationer och ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:32.

Motionens förslag

Motion 2024:32 av Anders Lundberg m.fl., Riktlinjer för församlingsdiakoni

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkans diakonala arbete.

Bakgrund

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Den formuleringen uttrycker något mycket centralt om församlingen och återfinns i kyrkoordningen både i inledningstexten till avdelningen om församlingarna och i 2 kap. 1 § om församlingens uppgifter. Den finns också i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Diakonin som en självklar del i kyrkans liv är tydligt framhållen på olika sätt i Svenska kyrkans böcker och i andra dokument, exempelvis i biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om diakoni* (2015).

Diakoni är en fundamental del av den kristna människans pilgrimsfärd genom livet. Därför är den viktig inte bara i den enskildes liv utan också i de döptas gemensamma liv i församlingens gemenskap. Kyrkoherde och kyrkoråd har ett gemensamt ansvar för att strategi och resurser finns för församlingens diakonala arbete. (kyrkoordningen 5 kap. 2 §). (s. 30)

I församlingsinstruktionen för varje församling eller pastorat ska det finnas ett pastoralt program som bland annat ska omfatta det diakonala arbetet. När församlingen och stiftet gemensamt arbetar fram eller reviderar församlingsinstruktionen finns

möjligheter för församlingen från sin sida och för stiftet inom ramen för sin tillsynsuppgift att påverka dess utformning. Församlingsinstruktionen kan på så sätt stödja och stärka arbetet med diakoni i stiftets församlingar. Inom församlingsarbetet fastställer domkapitlet riktlinjer för konfirmandarbetet (57 kap. 5 § kyrkoordningen), men det finns inte några motsvarande bestämmelser om att domkapitlet kan besluta om bindande riktlinjer för andra områden inom församlingsarbetet i stiftets församlingar.

Kyrkoordningen anger att den nationella nivåns roll är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet medan det är stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet. Riktlinjer framtagna av kyrkostyrelsen skulle rättsligt sett ha en oklar status. När frågan om riktlinjer på olika områden tidigare har varit uppe i kyrkomötet har det framförts att riktlinjer ska användas restriktivt (t ex O 2014:8).

Ett lättillgängligt stöd för församlingars arbete med att utveckla den diakonala verksamheten finns i en vägledning som Svenska kyrkans nationella nivå har tagit fram tillsammans med Västerås, Luleå och Göteborgs stift, *Vägledning för diakoni, teori, praktik och verksamhetsutveckling i församling*. Den är tänkt att fungera som ett stöd för förtroendevalda, anställda och ideella medarbetare i församlingar och kunna användas som verktyg för strategiskt målarbete, i arbete med församlingsinstruktion, liksom i verksamhetsplanering och budgetprocess. Vägledningen finns nedladdningsbar på webben.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:32.

”Diakoni är självklar i kyrkans liv. Just därför är det också viktigt att vi fortlöpande samtalar om vad diakoni betyder, hur den ser ut i våra olika sammanhang och hur den ska utvecklas vidare.” (ur inledningen till *Ett biskopsbrev om diakoni*, 2015).

Utskottet vill understryka att diakonin är en av kyrkans absolut viktigaste uppgifter som är av största vikt att stärka och utveckla i dess olika delar. I det lokala arbetet med inriktning och strategi för det diakonala arbetet kan biskopsbrevet om diakoni med sina generellt hållna riktlinjer vara ett redskap. Biskopsbrevet riktar sig till såväl kyrkoråd, kyrkoherdar, diakoner som andra medarbetare i församlingar och stift och är skrivet för att ge anledning och material till samtal om församlingens diakoni och om hur den kan utformas utifrån nuläget på den plats där församlingen finns.

Utskottet har noterat att De Ungas Kyrkomöte i sitt svar på motionen framhåller att diakonin är en av grundpelarna i församlingens verksamhet och att de ser både fördelar och risker med nationella riktlinjer. Det är stor skillnad mellan församlingarna, församlingsmedlemmarna och behovet av vissa typer av diakoni, och riktlinjerna ska endast vara till hjälp och inte tvinga arbetet i en viss riktning.

Vid kyrkokansliets enhet för forskning och analys görs återkommande omvärldsanalys som kan användas av församlingar i deras utvecklingsarbete. Utskottet konstaterar också att det på stiftsnivå görs omfattande arbete för att stödja utvecklingen av församlingarnas diakoni, med material och metoder som kan komma ännu fler församlingar till del genom stiftssamverkan.

Utskottet vill avslutningsvis upprepa att Svenska kyrkans diakonala arbete är mycket viktigt och att den ansvarsfördelning som finns inom kyrkan gör det tydligt att det är en fråga för församlingar och stift att utveckla. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Markus Svensson, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Sten Janson, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Jonatan Hanson, James Sandstedt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Kicki Lidén, Benny Ahreemark Persson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Biskop Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall till motionen.

Britt Björneke

Reservation 2

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall till motionen.

Jonatan Hanson

Reservation 3

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för bifall till motionen.

Margareta Andersson

Särskilt yttrande

Jag delar utskottets överväganden och förslag till beslut, men vill ytterligare betona betydelsen av att goda exempel hos stift sprids, och att detta även kan/bör göras med hjälp av den nationella nivån.

Webbplatsen www.svenskakyrkan.se/utforska-diakoni är ett ställe där till exempel Göteborgs stifts ”Vägledning för diakoni” www.svenskakyrkan.se/goteborgsstift/vagledning-for-diakoni skulle kunna spridas. Vägledningen är framtagen i samverkan mellan nationell nivå, Göteborgs stift, Västerås stift och Luleå stift. Webbplatsen är ett steg för att Svenska kyrkan bättre ska ta tillvara och sprida kunskap om diakoni och tillhör den nationella nivån.

I denna informationsspridning har alltså den nationella nivån en roll att spela även om ansvaret för diakonin i sig till fullo ligger hos stift och församlingar. Rollen är liten men den behöver vara tydlig.

Jonas Noréus

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:3

Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har den 27 maj 2024 beslutat om verksamhetsberättelse för 2023. Ansvarsnämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Av 4 kap. 8 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet bland annat ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Det finns ingen bestämmelse om att ansvarsnämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Ansvarsnämnden för biskopar ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 8 § kyrkoordningen, dvs. pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst. Detta framgår även av kyrkoordningens 30 kap. 7 §. Ansvarsnämnden ska vidare utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval och som inte redan är vigda till biskopar.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att ansvarsnämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sid. 2ff).

Någon granskning av hur ansvarsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Verksamheten

I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisar Ansvarsnämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har för budgetåret täckts genom anslaget för verksamhetsområdet avseende kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet. Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad på att avgöra inkomna respektive av nämnden initierade ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

Under året registrerades sju nya ärenden. Två av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, ett avsåg ansökan om behörighet, tre avsåg inbjudan att lämna synpunkter på promemorior och ett var av administrativ karaktär (verksamhetsberättelsen). Nämnden avgjorde under året fyra av dessa ärenden.

Antalet registrerade ärenden var ungefär hälften av antalet ärenden som registrerades under 2022. Det finns dock skäl att anta att antalet ärenden under 2024 kommer att bli flera till antalet än under 2023.

Med anledning av kyrkomötets beslut att bifalla tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2022:13 punkt 2 utifrån vad som anförts i Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse 2021 konstaterar ansvarsnämnden i verksamhetsberättelsen för 2023 att det ännu inte har lagts fram förslag i dessa frågor. Kyrkomötets beslut avser uppdrag till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser med anledning av det Ansvarsnämnden framhåller i verksamhetsberättelse 2021 under avsnitt fem (översyn av utformningen och innehållet i vigningslöftena i kyrkohandbokens ordning för biskopsvigningen). Detta beslut har vidare en koppling till kyrkomötets beslut att bifalla tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2022:4 punkt 1 (översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop).

Ansvarsnämnden noterar i verksamhetsberättelsen för 2023 att nämnden, genom ordförande och sekreteraren, hade ett möte med ärkebiskopen den 23 oktober 2023 för att diskutera gemensamma frågor om den löpande tillsynen över biskopar samt rågången mellan de båda tillsynsorganen Biskopsmötet och Ansvarsnämnden.

Utifrån sitt perspektiv ser Ansvarsnämnden för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.
--

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Ansvarsnämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse 2023. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 2 oktober 2024

TU 2024:3

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Markus Svensson, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Sten Janson, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Jonatan Hanson, James Sandstedt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Kicki Lidén, Benny Ahremark Persson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Biskop Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:4

Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen för 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans överklagandenämnd har den 17 maj 2024 beslutat om verksamhetsberättelse för 2023 och överlämnat den till kyrkomötet.

Bakgrund

Överklagandenämnden

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Överklagandenämnden) är enligt 10 kap. 10 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan.

När kyrkoordningen tillkom framhölls att Överklagandenämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3, s. 2–378). Någon granskning av hur nämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Det finns ingen bestämmelse om att Överklagandenämnden ska avge en verksamhetsberättelse vilket nämnden dock har gjort årligen sedan sin tillkomst. Av 4 kap. 8 § kyrkomötets arbetsordning följer att tillsyns- och uppdragsutskottet ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Överklagandenämnden. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Verksamheten 2023

I verksamhetsberättelsen för 2023 redovisar Överklagandenämnden sina uppgifter, sammansättning, mål för nämnden samt ärenden. Nämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för nämndens verksamhet har budgetåret 2023 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet avseende kyrkomötet. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av personal vid kyrkokansliet.

Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare har varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att mediantiden för ärenden att avgöras genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Överklagandenämnden anser att nämnda mål väsentligen har uppfyllts under 2023.

Verksamhetsberättelsen redovisar antalet inkomna ärenden för vart och ett av åren 2020–2023 samt varifrån ärendena inkommit. För samma tidsperiod redovisas antalet avgjorda ärenden inom respektive ärendetyp.

Antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2023 har varit något fler än under 2022. Nämnden förväntar sig inte någon större förändring av antalet ärenden under kommande år.

Av de 21 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2023 har utgången i fyra av besluten innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts, helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För 2022 var motsvarande siffra tre av 28 slutliga beslut. Totalt avgjorde nämnden 32 ärenden 2023 jämfört med 40 ärenden 2022.

Utifrån sitt perspektiv ser Överklagandenämnden för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Överklagandenämndens verksamhet. Kyrkomötet ska inte ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed ska utskottet inte heller göra någon värdering i fråga om hur verksamheten har bedrivits. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för 2023. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 3 oktober 2024

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britt Björneke, ordförande

Anna Tronêt, sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Markus Svensson, Niklas Grahm, Mattias Rosenquist, Sten Janson, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Jonatan Hanson, James Sandstedt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Kicki Lidén, Benny Ahremark Persson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

TU 2024:4

Biskop Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.